

Školní družina

Charakteristika ŠD

Školní družina je umístěna v budově 1. stupně naší školy (Beethovenova ulice). ŠD mají možnost navštěvovat žáci 1.–5. ročníku. ŠD je otevřená dětem od 5,30 hod. do 16,30 hod. každý pracovní den. Do školní družiny jsou děti přijímány na základě přihlášky.

Čtyři oddělení ŠD vedou 4 kvalifikované a zkušené vychovatelky. Každé oddělení ŠD má svou místnost, kde děti odpočívají, hrají si, tvoří, připravují se na vyučování, atd. Jednotlivá oddělení jsou vybavena koberci, různými stolními hrami a hračkami, které děti využívají při odpočinkových činnostech. ŠD může využívat učebnu výpočetní techniky, keramickou dílnu, školní knihovnu, tělocvičnu. Pro pobyt venku školní družina často využívá školní zahradu, hřiště a pozemek v okolí školy. Každé oddělení školní družiny má hygienické zázemí (šatny, WC) v souladu s předpisy.

Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví jsou dány Školním řádem a ve školní družině důsledně dodržovány.

Charakteristika školního vzdělávacího programu ŠD

Cíle ŠD

Školní družina je základním článkem zařízení výchovy mimo vyučování. ŠD není pokračováním školního vyučování, ani ho nikterak nenahrazuje. Hlavním posláním školní družiny je zabezpečení odpočinku, rekreace i zájmové činnosti žáků. Vhodné střídání práce a odpočinku přispívá k odstranění únavy z předchozí školní činnosti. ŠD učí žáky kvalitně trávit volný čas, pomáhá uspokojovat a rozvíjet rozmanité zájmy dětí.

Obsah vzdělávání ve školní družině

Vychovatelky se seznámily s příslušnými výstupy ze ŠVP, tj. co by měl žák znát. ŠD navazuje na práci učitele a získávané vědomosti, dovednosti, resp. klíčové kompetence dále rozvíjí, prohlubuje a upevňuje.

Vzdělávací program školní družiny reflektuje vzdělávací oblasti dané RVP. Nejvíce se však inspirovat může vzdělávací oblastí **Člověk a jeho svět**.

Podmínkou je zde vlastní prožitek žáka, propojování s reálnými životními situacemi a konkrétní lokalitou působení družiny, vytváření nových situací, nacházení místa mezi vrstevníky a vytváření pracovních a režimových návyků.

Oblast Člověk a jeho svět se člení do těchto tematických okruhů, kterými se školní družina inspiruje ve své práci:

1. Místo, kde žijeme
2. Lidé kolem nás
3. Lidé a čas
4. Rozmanitost přírody
5. Člověk a jeho zdraví

Vychovatelky vybírají činnosti pro své oddělení na konkrétní měsíc či roční období. V plánu jsou akce celodružinové, náměty pro konkrétní činnosti a průběžné úkoly vychovatelky směřující k utváření klíčových kompetencí.

Školní družina vycházela při strukturování aktivit vzdělávacího programu ze 4 základních typů učení, jak je užívá UNESCO:

- **Učit se znát** – získávat vědomosti, učit se objevovat nové věci, získávat poznatky, analyzovat je, dávat do souvislostí, řešit problémy.
- **Učit se jak na to** – získávat různé dovednosti a návyky potřebné pro život, komunikovat.
- **Učit se žít společně** –rozvíjet porozumění s jinými lidmi, poznání, že všichni máme práva, ale i povinnosti, osvojit si pravidla společenského chování, rozvíjet empatii, společně řešit problémy, pracovat jako člen týmu.
- **Učit se být** – rozvíjet vnitřní kvality jedince, budovat hodnotový systém, pěstovat zdravý životní styl.

Činnosti v ŠD

- pravidelná činnost – je dána týdenní skladbou zaměstnání, zahrnuje i funkční režimové momenty
- příležitostné akce – jsou významnější akce, které nejsou zahrnuty do standardní týdenní skladby činností (např. besídky, výlety)

- nabídka spontánních aktivit – klidové činnosti po obědě, při pobytu venku po organizované části – možnost spontánních her, spontánní činnosti ranních a koncových družin
- odpočinkové činnosti – nejen klidové činnosti, ale i aktivní odpočinek (rekreační činnosti), který kompenzuje zátěž během školního vyučování
- příprava na vyučování – nejen vypracovávání domácích cvičení, ale i didaktické hry, tématické vycházky a další činnosti, které upevňují či rozšiřují poznatky, které žáci získali ve školním vyučování

Zásady práce ŠD

Při práci školní družiny zohledňujeme požadavky na pedagogiku volného času:

- požadavek pedagogického ovlivňování volného času (vychovatelka navozuje a motivuje činnosti)
- požadavek dobrovolnosti (všechny činnosti jsou přiměřené věku dětí, děti je vykonávají dobrovolně a na základě vzbuzeného zájmu a motivace)
- požadavek zajímavosti a zájmovosti (činnosti jsou voleny tak, aby byly pro děti atraktivní, realizované činnosti jsou pestré)
- požadavek aktivity (aktivity volíme tak, aby v nich mohly být přiměřeně úspěšné všechny děti. Děti se podílejí na tvorbě týdenních plánů, na přípravě činnosti, realizaci, hodnocení.)
- požadavek citlivosti a citovosti (všechny činnosti mají dětem přinášet kladné emoce – nejen z činnosti samotné, následného ocenění, ale i radost z překonávání překážek)
- požadavek seberealizace (prostřednictvím činností dítě objevuje a nachází sebe sama, vytváří si žádoucí sociální kontakty)

ŠD a klíčové kompetence

Školní družina je nedílnou součástí naší školy, proto i ona logicky pokračuje v naplňování klíčových kompetencí.

1. **Kompetence k učení** – dítě se učí s chutí, započatou práci dokončí, umí zhodnotit své výkony, klade si otázky a hledá na ně odpovědi, všímá si souvislostí mezi jevy. Získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích.

2. **Kompetence k řešení problémů** – všímá si dění i problémů, chápe, že vyhýbání se problémům nevede k cíli, rozlišuje správná a chybná řešení.
3. **Komunikativní kompetence** – ovládá řeč, slušně a srozumitelně vyjadřuje své pocity řečí, gestem a dalšími prostředky. Komunikace je kultivovaná.
4. **Sociální a interpersonální kompetence** – samostatně rozhoduje o svých činnostech a nese za ně důsledky, rozpozná vhodné a nevhodné chování, vnímá nespravedlnost, agresivitu a šikanu a dovede se jim bránit. Ve skupině spolupracuje, dokáže se prosadit i podřídit – přijmout kompromis. Je schopen respektovat jiné, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi.
5. **Činnostní a občanské kompetence** – učí se organizovat, řídit a hodnotit. Odhaduje rizika svých nápadů, k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně. Uvědomuje si práva svá i druhých, dbá na své osobní zdraví i zdraví druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné prostředí.
6. **Kompetence k trávení volného času** – orientuje se v možnostech smysluplného trávení volného času, umí si vybrat zájmové činnosti dle vlastních dispozic, rozvíjí své zájmy v organizovaných skupinových i individuálních činnostech, umí říci „ne“ nevhodným nabídkám na využití volného času.

.Celoroční hry v ŠD

Práci školní družiny každým rokem zpestřuje celoroční hra. Vychovatelky zvolí na počátku roku téma, toto téma rozpracují do kratších časových úseků (1-2 měsíců). Hra pak prolíná hlavními činnostmi v ŠD.

Takto se děti zapojily např. do těchto her:

- **Putování po stopách Indiánů** – cílem hry bylo poznat život, historii i současnost Indiánů.
- **Tajemství v říši zvířat** – cílem je poznat domácí i volně žijící zvířata, zjišťovat zajímavosti o jejich životě.
- **Ten dělá to a ten zas tohle** – seznámení se s pracovišti a povoláními v okolí školy a domova, hra poukazuje na význam práce.
- **Pohádkový svět** – seznámení s různými dětskými knihami, spisovateli a ilustrátory, poznávat kladné a záporné vlastnosti hrdinů.

- **Rok v pohádkové zemi** – cílem hry je poznat pohádky našich i světových autorů. Děti prožívají rok v zemi pohádek, plní sedmero činností v každé pohádce.
- **Vandr do středověku** – hra seznamuje s dobou pohádkových hradů a rozvojem měst, poukazuje na to, že kromě tvrdé práce se lidé dokázali bavit a radovat.
- **Cesta kolem světa** – po dobu deseti měsíců děti „procestují“ a poznají svět, poznají a vyzkoušejí si, jak lidé žijí v různých částech světa

Časový plán práce ŠD

Po stránce obsahové zajišťuje chod školní družiny roční plán ŠD. Roční plán tvoří všechny vychovatelky. Činnosti ŠD jsou rozděleny do jednotlivých měsíců tak, aby zde byly zastoupeny všechny činnosti, ale také aby činnosti tematicky odpovídaly např. ročním obdobím nebo projektům, které si školní družina pro daný školní rok plánuje.

Z ročního plánu vychází podrobnější týdenní plány. V týdenních plánech je již možno pružně reagovat na změny, které mohly během výchovně vzdělávacího procesu ve školní družině nastat.

Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

ŠD naší školy je otevřena dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. Vychovatelky se řídí, stejně jako ostatní pedagogové naší školy, všeobecnými zásadami péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Obsah práce ŠD má umožnit co nejširší možnosti práce s dětmi, nemá být svazující, ale má inspirovat k pestré a námětově bohaté činnosti družiny.